

MUALLİME
EMİNE SEMİYE HANIM

VakıfBank Kültür Yayınları: 0119
Edebiyat: 032

MUALLİME
EMİNE SEMİYE HANIM

Yayına Hazırlayanlar
Tuğba Sivri Çınar
Ebrar Begüm Üstün

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
Mehmet Arıkan

Son Okuma
Ömer Uzunağaç

VakıfBank Kültür Yayınları
Büyükdere Caddesi
No: 97 – Kat 4
Şişli 34394 İstanbul
Telefon: 0 212 354 5730
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2021

ISBN 978-625-7447-24-9

Kitabın tüm yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınlarına aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi
Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Kasım 2021

MUALLİME

EMİNE SEMİYE HANIM

HAZIRLAYANLAR
TUĞBA SIVRI ÇINAR
EBRAR BEGÜM ÜSTÜN

EMİNE SEMİYE HANIM

Emine Semiye, Meşrutiyet dönemi önemli kadın yazarlarından. Osmanlı Kadın Hareketi'nin öncü isimlerinden olan Emine Semiye, Osmanlı'nın çeşitli bölgelerinde öğretmenlik yapmış, sadece yazar olarak değil, sosyal ve siyasal eylemleriyle de özellikle kadınların hayatlarının iyileştirilmesiyle ilgili mücadele vermiştir. Romanları, dönemin toplumsal yapısına dair fikir vermekle birlikte özellikle köle, alt sınıf ya da fuhşa zorlanmış kadınların sorunlarını dile getirmesi açısından oldukça önemlidir. Tarihçi devlet adamı Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı olmasına ve hayatını edebiyat ve siyaset faaliyetleriyle geçirmesine karşın ablası Fatma Aliye kadar ilgi görememiş, uzun yıllar boyu eserleri tefrika olarak gazetelerde kalmıştır. Kurduğu çeşitli derneklerle kadın ve çocukların eğitim, barınma, geçinme gibi temel ihtiyaçlarını gidermek için çabalamıştır. Eğitimci yönü, yalnızca ülkenin pek çok bölgesinde öğretmenlik yapmasıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda hazırladığı ders kitaplarıyla da bilhassa genç kızların eğitimine katkıda bulunmuştur.

TUĞBA SİVRİ ÇINAR

1990 İstanbul doğumlu. Bahçeşehir Üniversitesi Halkla İlişkiler lisans eğitiminin ardından Galatasaray Üniversitesi'nde Medya ve İletişim Çalışmaları yüksek lisansını Ocak 2015'te tamamladı. Şubat 2021'de, Yıldız Teknik Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yazdığı "Yeni Muhafazakâr Popüler Türk Edebiyatında Toplumsal Cinsiyet Kurguları: Wattpad Roman(s)larına Feminist Eleştirel Bir Bakış" başlıklı teziyle doktor unvanını aldı.

EBRAR BEGÜM ÜSTÜN

1993 İstanbul doğumlu. 2016 yılında Sosyoloji eğitimini tamamladıktan sonra aynı yıl Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. "Erken Cumhuriyet Dönemi Kadın Cinayetlerinin İstanbul Gazetelerine Yansıma Biçimleri (1923-1945)" başlıklı tezini Şubat 2020'de tamamladı.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
BİRİNCİ KISIM	
Saadet	15
İKİNCİ KISIM	
İki Hemşire	39
ÜÇÜNCÜ KISIM	
Biri Mühîb Diğeri Feci İki Manzara	63
DÖRDÜNCÜ KISIM	
Semmur Ferhat Bey İle Molla İdris	119
BEŞİNCİ KISIM	
Sedanın Kalbe Tesirât-ı Rûhâniyesi	159
ALTINCI KISIM	
Behbude	181
YEDİNCİ KISIM	
İki Tövbekâr	217
SEKİZİNCİ KISIM	
Muallime İle Tâlibesi	229
DOKUZUNCU KISIM	
Refah'ın Bir Hayırlı Teşebbüsü	255
Netice	281

SUNUŞ

Emine Semiye'nin 1899-1901 yılları arasında *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edilmeye başlayıp ardından aynı gazetenin *Hanım Kızlara Mahsus* ekinde tefrikasına devam edilen romanı *Muallime*'yi Latin harflerine aktararak Emine Semiye Külliyyatı'na bir yenisini daha eklemekten gurur duyuyoruz. Bu yola çıkarken Özyeğin Üniversitesi'nin başarıyla ortaya koyduğu tefrika roman projesinden büyük destek aldık. Bu veri tabanında *Muallime*'nin tüm bölümlerinin eksiksiz var olduğunu düşünerek Latin harflerine aktarmaya başladık. Ancak tefrika romanlarda çok sık görüldüğü üzere, dönemin dergilerindeki numaralandırma hataları, düzensiz yayımlanmalar, arşivde bazı dergi sayılarının birbirine karışması gibi pek çok aksilik bu tefrikada da kendini göstermişti. Metnin bazı yerlerinin eksik olduğunu, sıralamalarda bazı yanlışlıkların yapıldığını, ancak metni okumaya başlayınca fark edebildik. Bu noktada yeniden arşive gitmek gerekti. Beyazıt Kütüphanesi'nden Erol Atmaca, yanlış numaralandırılan dergi sayılarını bulmada bize müthiş bir özveriyle yardım etti, kendisine minnetimiz sonsuz.

Emine Semiye'nin en uzun romanlarından biri olan *Muallime*, karmaşık olay örgüsü, sarmal zaman kullanımı ve yoğun karakter kurgularıyla dönemin tefrika romancılığında oldukça göze çarpan bir yazım tarzına sahip. Emine Semiye bu romanında, diğer romanlarında da sık sık yaptığı gibi, Meşrutiyet döneminin konak hayatına, özellikle konak çalışanları gözünden bir

pencere açıyor. Romanlarını, geniş kitleleri kadın hakları konusunda aydınlatmak için bir araç olarak gören yazar, *Muallime*'de eğitilmiş fakat maddi açıdan olanaksız bir genç kadın olan Behbude'yi merkeze alarak Batılı tarzda edebiyat, sanat, dil ve matematik eğitiminin önemini anlatırken diğer yandan mektepte eğitim görmediği halde hayatı bilen hikmet sahibi karakterlerle de (örneğin Behbude'nin babası Molla İdris) aydınlanmanın tek bir yolunun olmadığını ortaya koyuyor. Özellikle kadınların erken yaşta evlendirilmeleri, çok eşlilik, görücü usulü evlenme gibi konulara bu romanda da sıkça rastlıyor ve toplumsal hayatta nasıl felaketlere yol açabileceklerini okuyoruz.

Zengin ve güzel olmamasına karşın akıllı ve ilim sahibi Behbude'nin, başına gelen felaketlerden kurtuluşu, dönemin feminizm anlayışına dair de fikir veriyor. İslami ilimlerle Batılı modern bilimin harmanlanması gerektiği, bu sayede kadınların toplumda hak ettikleri konuma gelebilecekleri fikri, Emine Semiye'nin "yozlaşmış dini söylemlere karşı" duruşunu da gösteriyor. Örneğin, romanın ana karakteri Behbude'yi şöyle betimliyor:

Behbude gibi sahibe-i zekâ, akli başında bir kızcağız için sekiz senelik devamlı bir tahsil on altı senelik çalışmaya bedel olabileceği bedihi [çok açık] olup zaten pederi Molla İdris kalbini nur-ı Kur'ân ile doldurmuş, fikrini ulûm-ı Arabîye ve Fârisîye ile oldukça tenvir etmiş bulunduğundan, kızı muktedir bir muallim kadar kesb-i iktidar eylemiş [kuvvet kazanmış], terbiye-i fitriyesi ise kendisine başkaca ziyet bahş olmuştu. İşte yirmi altı yaşında, yakışıklı, halavetli [tatlı, şirin] fakat güzel addolunmayan servetsiz bir kızı zengin ve kibar bir aileden istetiveren hep bu meziyetlerdi.

Ömrünün büyük kısmında öğretmenlik yapan Emine Semiye, kadınların kurtuluşunu da eğitimde görüyor, romanı da yine bu

“öğretme” görevi için bir araç olarak kullanıyor. Ahmet Mithat Efendi’den aşına olduğumuz “öğreten yazar” pozisyonunu benimseyen Emine Semiye, karakterlerinin kötülüklerini, bedensel arızalarla da kadın ve erkek karakterlerin, yaptıkları kötülüklerin cezasını çekmesini sağlıyor. Yine sadece eğitim ya da iyi bir aileden gelmenin, “doğru yolda olmak” konusunda insana yetmeyeceğini, öfkesine mağlup olup kendi oğlunu öldürdükten sonra dağlarda eşkıyalığa başlayarak “Ferhat Bey”den “Çakır Furat”a dönüşen karakteriyle okura anlatıyor. Emine Semiye roman boyunca okuyucuya insanların yaptıkları hatalardan duydukları pişmanlık duygusuyla bir gün bu hatalarını düzeltebilme fırsatının olduğunu sıklıkla hatırlatıyor.

Ebrar Begüm Üstün
Tuğba Sivri Çınar